

อนุรักษ์ศาลาไทย โปรตุเกส เพื่อมิตรไมตรีระหว่างประเทศ

ศาลาไทย ณ สวนสาธารณะवासโกดากามา กรุงลิสบอน สาธารณรัฐโปรตุเกส นับเป็นสัญลักษณ์ในมิตรไมตรีอันดีระหว่างประเทศไทยและโปรตุเกส เป็นอนุสรณ์ในการเฉลิมฉลองครบรอบ 500 ปี สายสัมพันธ์สองแผ่นดิน ศาลาไทยกรมศิลปากรได้รับมอบหมายให้ดำเนินการตั้งแต่ปี 2553 ตัวอาคารเป็นโครงสร้างไม้ ก่อสร้างเป็นส่วนชิ้นในประเทศไทย และถอดประกอบเป็นชิ้น โดยขนส่งชิ้นส่วนทั้งหมดไปประกอบที่ประเทศโปรตุเกส โดยส่วนฐานจะเป็นโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กประดับหินแกรนิต ศาลาไทยมีลักษณะแบบทรงจัตุรมุข หลังคาประดับด้วยช่อฟ้าใบระกาแบบประเพณี เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยอยุธยา มีลักษณะเสา 8 เหลี่ยมเขียนลายรดน้ำปิดทองประดับกระจกในส่วนหน้าบัน รั้วและส่วนประกอบต่างๆ

ในปัจจุบันศาลาไทยและบริเวณพื้นที่โดยรอบได้ใช้จัดงานเทศกาลไทยในโปรตุเกสขึ้นเป็นประจำทุกปี ซึ่งมีหน่วยงานสำคัญเป็นสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงลิสบอน เทศกาลดังกล่าวจัดขึ้นเพื่อเป็นการสัมพันธ์ แสดงให้เห็นถึงศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในหลากหลายมิติ เช่น ศิลปะไทย การแสดงนาฏศิลป์ไทย การสาธิตมวยไทย การนวดแผนไทย การออกร้านขายอาหารและสินค้าไทย และที่สำคัญโดยบริเวณพื้นที่อันรายล้อมศาลาไทยล้วนเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญในประเทศโปรตุเกสเช่น ทำเนียบประธานาธิบดี หอคอยเบเลม ดังนั้นศาลาไทยและสถานที่ตั้งจึงถือเป็นสัญลักษณ์อันสำคัญที่มีมิตรประเทศให้เกียรติ ความงามของศาลาไทยจึงเป็นดังตัวแทนความสัมพันธ์ที่ควรต้องดูแลรักษาให้มีความสมบูรณ์เพราะสิ่งดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงความใส่ใจที่ชาติไทยให้ความสำคัญกับมิตรประเทศอันมีสายสัมพันธ์สองแผ่นดินร่วม 500 ปีดังเช่นประเทศโปรตุเกส

โครงการฟื้นฟูศาลาไทยในโปรตุเกส : ลายเสาและรั้วกระจก จึงมีความสำคัญในการแสดงให้เห็นถึงความรักความเอาใจใส่ที่ประเทศไทยมีต่อมิตรประเทศและยังคงเติมแต่งดูแลรักษาศิลปวัตถุอันเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นมิตรให้คงงามเสมอ ในการฟื้นฟูศาลาไทยในครั้งนี้จะเริ่มในส่วนของลายเสาและรั้วกระจก ซึ่งเป็นงานลายรดน้ำ และงานประดับกระจก โดยการทำงานจะถือหลักอนุรักษ์แบบสากลคือไม่แตะต้องของเดิมไม่แต่งเติมในส่วนที่ยังไม่ชำรุดผุพัง แต่จะเติมในส่วนที่ขาดหายเท่านั้นคือ 1. เติมในส่วนของลวดลายเสาที่ลบลื่นหายไป 2. เติมในส่วนของรั้วกระจกที่หลุดร่วง เพื่อให้ศาลายังคงความงามและใช้งานได้ เพราะในปัจจุบันตัวศาลาและพื้นที่โดยรอบยังถือว่าเป็นอาคารสถานที่ที่ยังคงมีการใช้สอย ไม่ใช่โบราณสถาน ดังนั้นตัวศาลาจึงมีความจำเป็นต้องดูแลรักษาเพื่อฟื้นฟูสภาพให้มีความงามและใช้ประโยชน์ได้สืบไป

ในปี 2566 สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิสบอน ประเทศโปรตุเกส นำโดยท่านเอกอัครราชทูตครองชินชัฐ รักษ์เจริญ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นำโดยรองศาสตราจารย์ ดร.อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ อธิการบดี มีความเห็นร่วมกันว่า ศาลาไทยอยู่ในสภาพที่ชำรุดในส่วนของลวดลายเสา และรั้วกระจก ซึ่งเป็นการเสื่อมสภาพจากการใช้งานและสภาพภูมิอากาศ ในการนี้จึงมอบหมายให้วิทยาลัยเพาะช่าง ซึ่งมีบุคลากรที่มีความพร้อมในการที่จะฟื้นฟูศาลาไทยให้มีสภาพที่งดงามดังเดิม โดยจัดเป็นโครงการคือ โครงการ ฟื้นฟูศาลาไทยในโปรตุเกส : ลายเสาและรั้วกระจก ณ สวนสาธารณะवासโกดากามา กรุงลิสบอน สาธารณรัฐโปรตุเกส ระหว่างวันที่ 19 พฤศจิกายน 2566-19 ธันวาคม 2566

ศาลาไทย ณ กรุงลิสบอน สาธารณรัฐโปรตุเกสมีความสำคัญทั้งในด้านประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความงามด้านศิลปกรรมหลายแขนง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญควรแก่การฟื้นฟูให้มีความงดงามดังเดิม การฟื้นฟูโดยคณะทำงานนำโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชา ศิลปชัยศรี รองผู้อำนวยการ

วิทยาลัยเพาะช่าง ฝ่ายวิชาการวิจัยพร้อมคณะ เข้าสำรวจพื้นที่และวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผลการสำรวจ

การสำรวจความเสียหายโดยรวมพบว่า

1. ลายรดน้ำบริเวณเสาทั้ง 12 ต้นได้รับความเสียหาย ลวดลายลบเลือนเป็นจำนวนมาก จากการบันทึก ดังนี้	
เสาต้นที่ 1 ชำรุด 4 ด้าน	เสาต้นที่ 2 ชำรุด 7 ด้าน
เสาต้นที่ 3 ชำรุด 3 ด้าน	เสาต้นที่ 4 ชำรุด 3 ด้าน
เสาต้นที่ 5 ชำรุด 7 ด้าน	เสาต้นที่ 6 ชำรุด 3 ด้าน
เสาต้นที่ 7 ชำรุด 3 ด้าน	เสาต้นที่ 8 ชำรุด 7 ด้าน
เสาต้นที่ 9 ชำรุด 3 ด้าน	เสาต้นที่ 10 ชำรุด 3 ด้าน
เสาต้นที่ 11 ชำรุด 7 ด้าน	เสาต้นที่ 12 ชำรุด 3 ด้าน

ความเสียหายบริเวณรั้วกระจก โดยรอบ และกรอบซุ้มที่ผ่านการซ่อมแซมมาแล้วจะทำการปรับปรุงขึ้นใหม่จำนวน 6 ซุ้ม

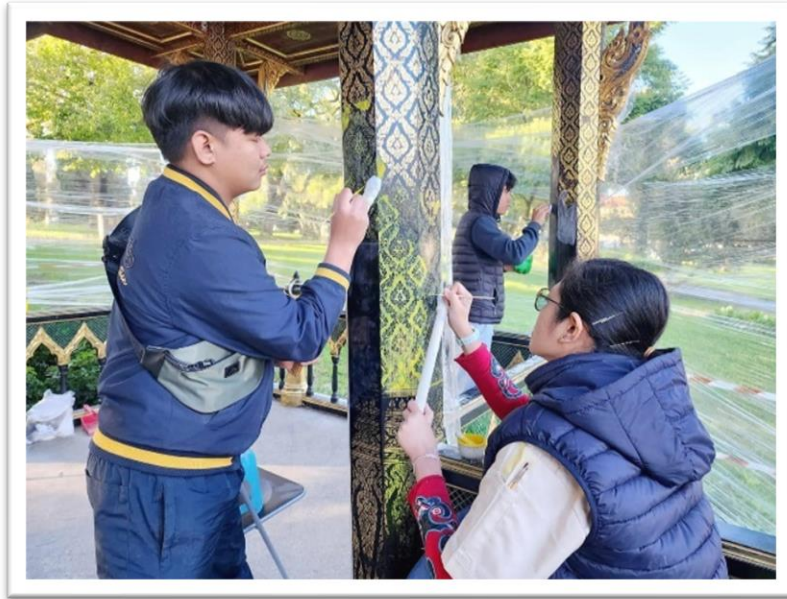
2. ซุ้มคูหาแบบเขี้ยวยักษ์ ชำรุด

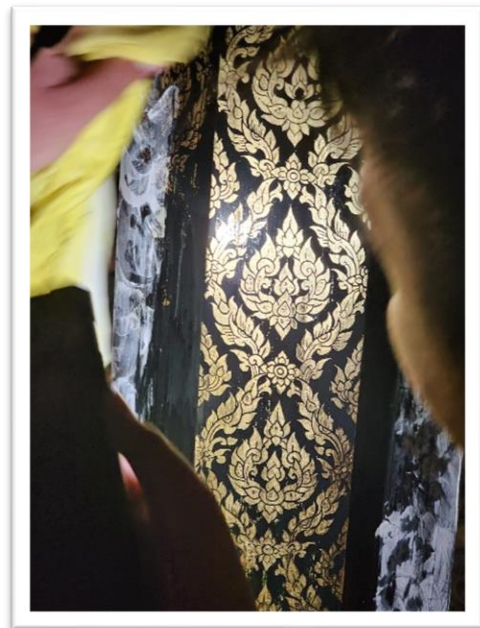
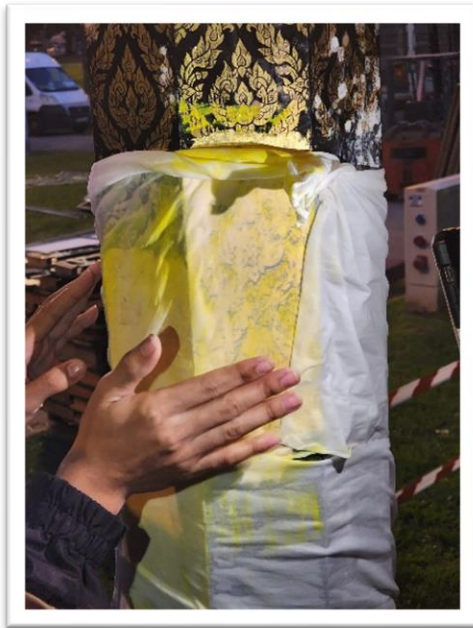
คณะทำงานจากสาขาวิชาทัศนศิลป์ วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

การปฏิบัติงานลายรดน้ำ

การทำลายรดน้ำส่วนที่ชำรุด ลบเลือน และพื้นผิวไม่เรียบ มีรอยขีดข่วน บริเวณเสาของศาลาจัตุรมุข 12 ต้น ซึ่งเป็นเสา 8 เหลี่ยม ขนาดกว้างประมาณ ยาวประมาณ 60-100 เซนติเมตร รวมพื้นที่ปฏิบัติงาน 54 ด้าน ในการฟื้นฟูลายเสาและรั้วกระจกใช้วัสดุทดแทน ดังนี้ ใช้สีโปสเตอร์สีเหลืองแทนหาดาล ผสมกาวกระถิน ต้มน้ำฝักส้มป่อยใช้สำหรับล้างฟู่กันและเจือจางสีเขียนลาย

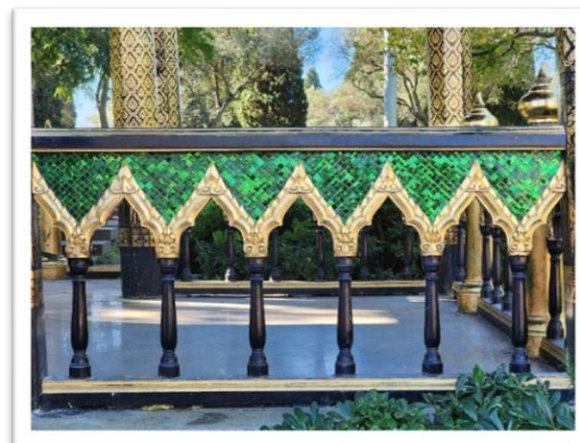
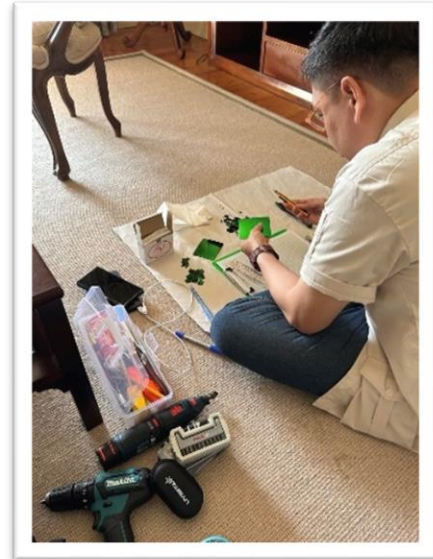

การเขียนลายตามเส้นที่ปรุไว้เพื่อเตรียมปิดทองในขั้นตอนสุดท้าย

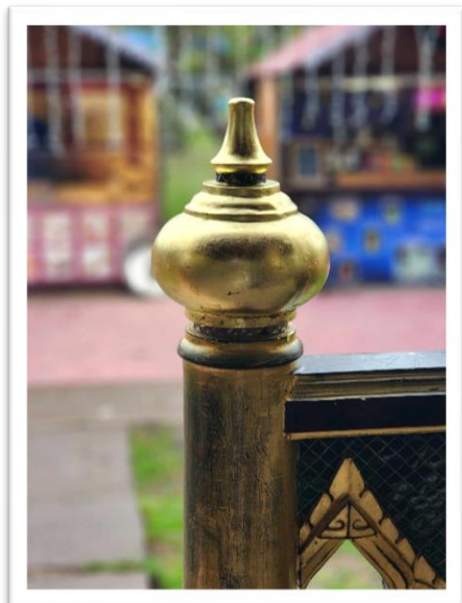
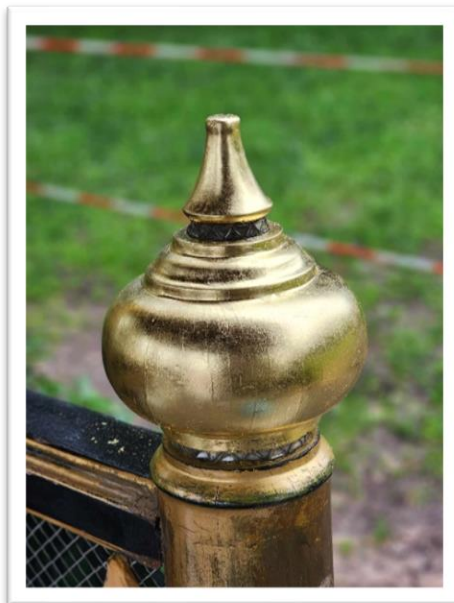
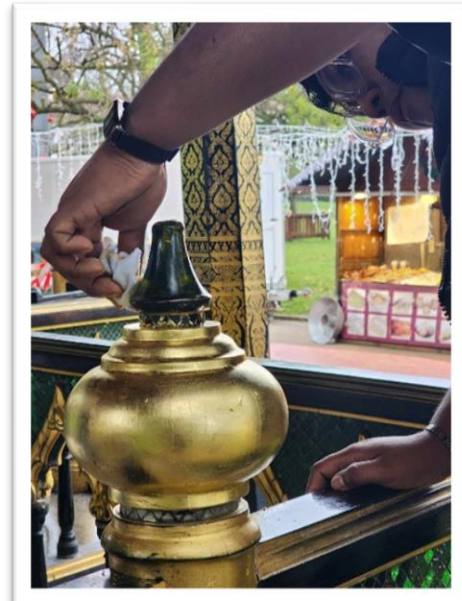
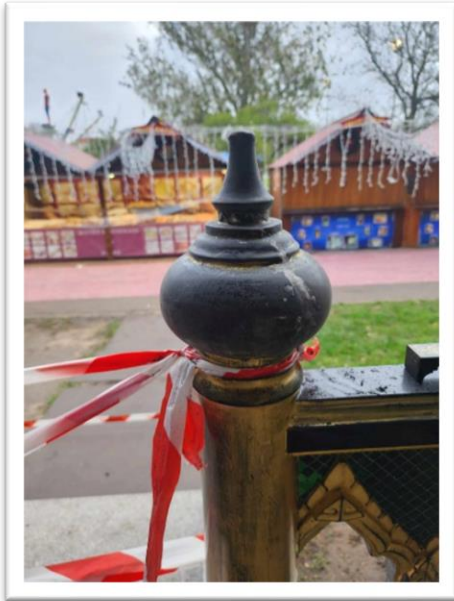

ผลการปฏิบัติงานการปฏิบัติงานระดับกระจกและชุมชนระเบียง

ระเบียงศาลาเป็นระเบียงโปร่งมีซุ้มเหนือเสาระเบียง บริเวณโดยรอบพื้นที่ประดับด้วยกระจกสีเขียว สภาพที่ทำการสำรวจ ส่วนที่เป็นพื้นที่ด้านนอก ได้รับความเสียหายมากกว่าบริเวณด้านใน เมื่อประเมินงานแล้วพบว่าจะต้องตัดกระจกใหม่ ทดแทนรอยเดิมที่หลุดร่วงไป พร้อมกับหล่อแม่พิมพ์ ซุ้มกรอบระเบียงเพื่อผนังให้เกิดความงดงาม มีความใกล้เคียงกับส่วนอื่นให้มากที่สุด

ผลการปฏิบัติงานปิดทองหัวเสาระเบียงเสร็จสมบูรณ์ทั้ง 8 เสา

ผลการปฏิบัติงานซ่อมแซมซุ้มคูหาแบบเขี้ยวยักษ์ ชำรุด

ชิ้นส่วนของซุ้มคูหาที่ชำรุดนำมาติดเข้าที่เดิมด้วยสกรูและปิดผิวหน้าด้วยทองคำเปลว